

הגבעונים – שלוש תקופות

הרב יעקב מדרן

רמב"ם הלכות מלכים פרק ו הלכה ה

שלשה כתבים שלח יהושע עד שלא נכנס לארץ, הראשון שלח להם מי שרוצה לברוח יברח, וחזר ושלח מי שרוצה להשלים ישלים, וחזר ושלח מי שרוצה לעשות מלחמה יעשה, אם כן מפני מה הערימו יושבי גבעון, לפי ששלח להם בכלל ולא קבלו, ולא ידעו משפט ישראל ודימו ששוב אין פותחין להם לשלום, ולמה קשה הדבר לנשיאים וראו שראוי להכותם לפי חרב לולי השבועה, מפני שכרתו להם ברית, והרי הוא אומר לא תכרות להם ברית, אלא היה דינם שיהיו למס עבדים, והואיל ובטעות נשבעו להן בדין היה שיהרגו על שהטעום לולי חלול השם. /השגת הראב"ד/ כל זה שבוש שלא שלח להם יהושע להשלים אלא עד שלא עברו את הירדן אבל אחר מיכן אין מקבלין אותן.

איגרות תל אל עמארנה 'למלך אדוני' עורך ש' אחיטוב איגרות 287-290

287: עבדחב מושל ירושלים לאמנחותפ הרביעי מלך מצרים:
ראה ארץ ירושלים זו. לא אבי ולא אמי נתנו לי אותה. זרוע המלך החזקה נתנה לי אותה. ראה מעשה זהו מעשה מלכאלו (Milki-ilu) ומעשה בני לבאי (Labaaya) (מלך שכם) אשר נתנו את ארץ המלך לעפירו.
289: ראה ארץ גת כרמל שייכת לתג (Tagu) ואנשי גם הנם חיל מצב בבית שאן. האם ננהג כמו לבאי. הם נתנו את ארץ שכם לעפירו.
290: ...ערכה ארץ המלך לעפירו.
288: הזרוע החזקה של המלך מחזיקה בארץ נהרים ובארץ כוש. אך עתה העפירו לוקחים את ערי המלך. אף לא מושל עיר אחת נותר למלך אדוני. כולן אבדו.

ויקרא רבה אמור פרשה כו

א"ר יהושע דסכנין בשם ר' לוי מלמד שהראהו הקדוש ברוך הוא למשה דור דור ושופטיו, דור דור ומלכיו, דור דור וחכמיו, דור דור ומנהיגיו, דור דור ומשניו, דור דור ושוטריו, דור דור ופרנסיו, דור דור וחומסיו, דור דור וגזלניו, דור דור ונביאיו, והראהו שאול ובניו נופלים בחרב **אמר לפניו מלך ראשון שיעמוד על בניך ידקר בחרב** אמר לו הקדוש ברוך הוא ולי אתה אומר אמור אל הכהנים שהרג שהם מקטרגים אותו שנאמר ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן.

יבמות דף עח עמוד ב

וכי היכן מצינו בשאול שהמית הגבעונים? אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון, מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן.

סנהדרין דף מט עמוד א

מאי טעמא קטלתי לעמשא? - אמר ליה: עמשא מורד במלכות הוה, דכתיב ויאמר המלך לעמשא הזעק לי את איש יהודה שלשת ימים וגו' וילך עמשא להזעיק את יהודה ויחר וגו'. אמר ליה: עמשא אכין ורקין דרש, אשכחינהו דפתיח להו במסכתא; אמר: כתיב כל איש אשר ימרה את פיך ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצונו יומת, יכול אפילו לדברי תורה - תלמוד לומר, רק חזק ואמץ.

רמב"ם מלכים פרק ג הלכה ט

המבטל גזרת המלך בשביל שנתעסק במצות, אפילו במצוה קלה הרי זה פטור, דברי הרב ודברי העבד דברי הרב קודמין ואין צריך לומר אם גזר המלך לבטל מצוה שאין שומעין לו.